

Prof. dr hab. Józef Ambroży Heldt urodził się 8 marca 1934 roku we Włociborzu koło Sępólna Krajeńskiego. Pięcioletnie studia magisterskie z fizyki odbył na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, uzyskując magisterium w 1958 roku. Pracę doktorską zatytułowaną "Wpływ temperatury oraz ośrodka na pseudopodstawową i graniczną anizotropię emisji fluorescencji roztworów" obronił 16 czerwca 1964 roku (promotor prof. Aleksander Jabłoński).

W 1964 roku rozpoczął staż naukowy u prof. Stanisława Mrozowskiego w Buffalo (USA). Doktor Heldt otrzymał tam po raz pierwszy obrazy zeemanowskie struktury nadsubtelnej linii multipolowej bizmutu typu mieszanego. W 1968 roku Józef Heldt został kierownikiem Zakładu Fizyki Fazy Gazowej w Instytucie Fizyki UMK, jednak za namową profesora Jana Fiutaka zdecydował się

w 1970 roku na podjęcie pracy na stanowisku kierownika Zakładu Fizyki Doświadczalnej w Instytucie Fizyki nowo powstałego Uniwersytetu Gdańskiego. W kierowanym przez siebie zakładzie zbudował od podstaw pracownię naukową spektroskopii atomowej wysokiej zdolności rozdzielczej, pracownię wiązek atomowych, pracownię do badań struktury nadsubtelnej i efektu Zeemana linii ołowiu, bizmutu i antymonu, pracownię do pomiaru czasów życia stanów metatrwałych w wiązkach atomowych, oraz pracownię fizyki laserów.

W latach 1987-89 przebywał jako profesor wizytujący w grupie prof. Michaela Kashy (Instytut Fizyki Biomolekularnej, Florida State University, Tallahassee, USA). Zajmował się tam problemami spektroskopii molekularnej, co zaowocowało wieloma pracami dotyczącymi dezaktywacji elektronowo wzbudzonych fluoroforów. W czasie swej kariery naukowej prowadził także intensywną współpracę naukową z wieloma innymi uczonymi zagranicznymi: Malcolmem Hultsem (Ball State University, Muncie, Indiana, USA; badania w ramach Funduszu Marii Curie-Skłodowskiej), z profesorem Gebhardem von Oppenem (Techniczny Uniwersytet w Berlinie), prof. Horstem Diehlem (Uniwersytet w Bremie), prof. Herbertem Waltherem (Instytut Maxa Plancka w Garching), prof. Christophem Ottingerem (Instytut Maxa Plancka w Getyndze), prof. Laurentiusem Windholzem (Techniczny Uniwersytet w Grazu), prof. Indrekiem Martinsonem (Uniwersytet w Lund), prof. Ennio Arimondo (Uniwersytet w Pizie), prof. Władimirem E. Zujewem (Instytut Fizyki Atmosfery w Tomsku), prof. Zenonasem Rudzikasem (Instytut Fizyki i Astrofizyki Litewskiej Akademii Nauk w Wilnie) oraz prof. Kirilem Błagojewem (Instytut Fizyki Bułgarskiej Akademii Nauk).

W 1980 roku prof. Józef Heldt został członkiem Komitetu Naukowego Europejskiej Konferencji Fizyki Atomowej w Heidelbergu, w 1988 został wybrany na dwie kadencje do Zarządu EGAS, współorganizował konferencje w Trojsku, Złoty Piaskach, Wilnie oraz Międzynarodowe Szkoły Optyki Kwantowej. Był członkiem Komitetu Spektroskopii PAN, członkiem Rady Naukowej Instytutu Maszyn Przepływowych PAN w Gdańsku, członkiem Rady Naukowej Instytutu Oceanologii PAN w Sopocie.

Sukcesy w zakresie spektroskopii atomowej ugruntowały pozycję prof. Józefa Heldta w ścisłej czołówce krajowej i międzynarodowej w tej dziedzinie. Po roku 1975 część jego badań dotyczyła także fotoluminescencji roztworów, w pewnym sensie będąc kontynuacją jego zainteresowań z okresu doktoratu. Długa lista jego publikacji na ten temat, najczęściej prac wspólnych z doktorantami, była dla niego potwierdzeniem aktualności i potrzeby tych badań.

Profesor Józef Heldt opublikował ponad 100 oryginalnych prac naukowych oraz ponad 70 komunikatów naukowych na konferencjach międzynarodowych i krajowych. Jako prelegent występował na sesjach plenarnych Zjazdu Fizyków Polskich, na Międzynarodowych Szkołach Optyki Kwantowej i innych konferencjach międzynarodowych (m.in. na konferencjach EGAS w Monachium i Amsterdamie). Wygłosił ponad 20 wykładów specjalistycznych w ośrodkach akademickich Polski, Europy i USA.

Wypromował 12 doktorów, z których 5 habilitowało się, a 2 uzyskało tytuł profesora. Napisał 23 recenzje prac doktorskich, 14 recenzji habilitacyjnych, 12 recenzji do wniosków o nadanie tytułu profesora, 6 super-recenzji dla CKK. Napisał też wiele recenzji wydawniczych. Był na UG promotorem w przewodzie doktoratu honoris causa dla prof. Michaela Kasha z Florida State University w Tallahassee, recenzentem osiągnięć badawczych w przewodzie doktoratu honorowego Politechniki Poznańskiej dla prof. Wolfganga Paula (późniejszego laureata nagrody Nobla z fizyki) oraz doktoratu honorowego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika dla prof. Stanisława Mrozowskiego.

Za swoje osiągnięcia naukowe, organizacyjne i dydaktyczne prof. Józef Heldt został wielokrotnie wyróżniony. Otrzymywał nagrody Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Rektora Uniwersytetu Gdańskiego, Prezesa III Wydziału PAN oraz Fundacji Humboldta. Został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Ulubionymi zajęciami prof. Heldta poza sferą nauki były turystyka, lektura książek historycznych, prace w przydomowym ogródku. Lubił spędzać czas z rodziną, bliższą i dalszą.

Profesor Józef Heldt zmarł w dniu 5 stycznia 2015 roku po długiej chorobie. Pozostawił pogrążoną w głębokim żalu małżonkę, prof. Janinę Heldt, czworo dorosłych dzieci i 10 wnuków.